

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

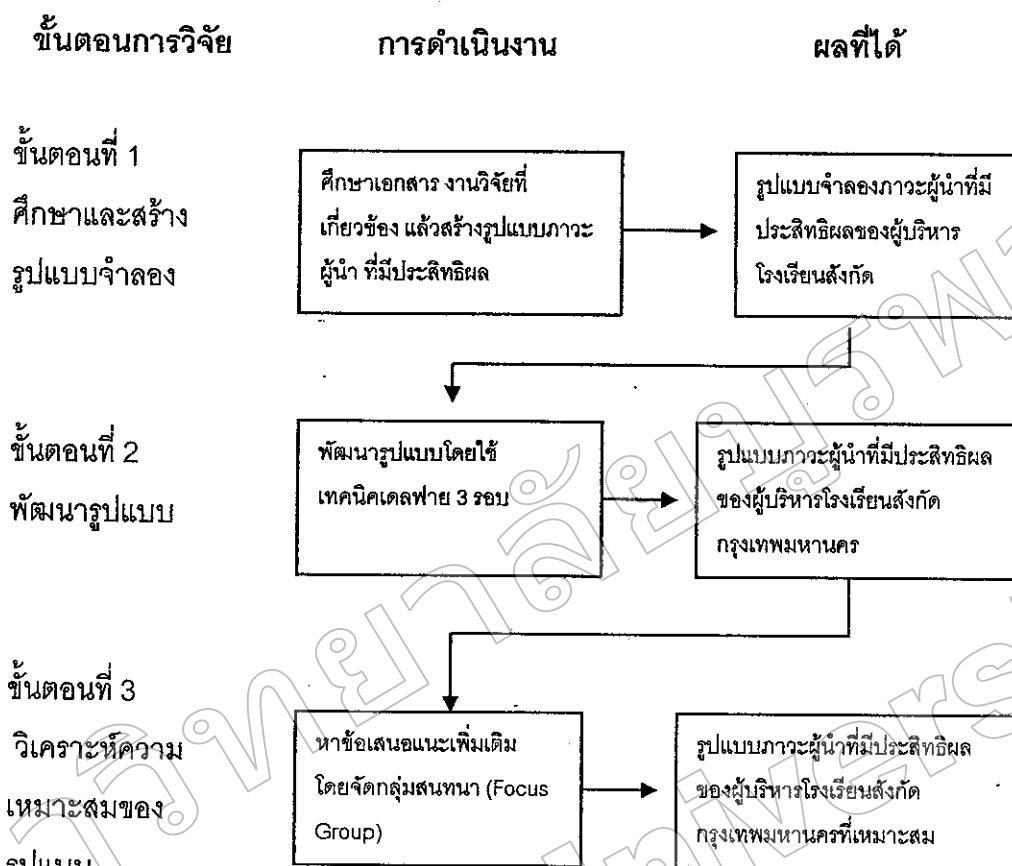
การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษารูปแบบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย โดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำและภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล จากนั้นกำหนดเป็นกรอบของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครด้วยเทคนิคเดลฟาย กับผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร โดยนำกรอบซึ่งได้จากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเป็นรูปแบบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 3 เสนอแนะเพิ่มเติมรูปแบบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครมาจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) เพื่อเสริมให้รูปแบบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีความเหมาะสมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยทั้ง 3 ขั้นตอนสามารถสรุปได้ ดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ผู้วิจัยกำหนดลักษณะของผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการศึกษาคนแรกได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงจากข้าราชการสังกัดกรุงเทพมหานครระดับ 9 มีอายุ 59 ปี มีคุณวุฒิปริญญาโททางการบริหารการศึกษาและมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 25 ปีขึ้นไป จากนั้นใช้เทคนิคการบอกต่อ (Snow Balls) ทำให้ได้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้กับเทคนิคเดลฟาย มีคุณสมบัติคือ เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการสังกัดกรุงเทพมหานครหรือสังกัดอื่นตั้งแต่ระดับ 7 ขึ้นไปมีอายุ 45 ปีขึ้นไป มีคุณวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป และมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 10 ปีขึ้นไป จำนวน 21 คน ประกอบด้วย

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนการบริหารการศึกษาของโรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

- 1.1 นายไพรัช อรรถกามานนท์ อดีตรองผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา
- 1.2 นางสาวประนอม เอี่ยมประยูร รองผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา
- 1.3 นายกฤตภาส วิศรุศรัตน์ รองผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา
- 1.4 นายสุรเกียรติ์ ลิ้มเจริญ ผู้อำนวยการเขตวัฒนา
- 1.5 นางสาวมัทนา ไชยววัฒนกร หัวหน้าฝ่ายแผนงานและสารสนเทศทางการศึกษา

กองวิชาการ สำนักงานการศึกษา

2. ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการและมีส่วนสนับสนุนการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสังกัด
กรุงเทพมหานครจำนวน 6 คน ประกอบด้วย

- 2.1 รศ.ดร.สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 2.2 นางสาวมาศวิมล รักบ้านเกิด ผู้อำนวยการกองวิชาการ สำนักงานการศึกษา
- 2.3 นางสาวพัชนี สิทธิพลากุล หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการเรียนการสอน กองวิชาการ

สำนักงานการศึกษา

- 2.4 นางสุดสวาท พลานันทกุลธร หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา
- 2.5 นางสาวมนทิรา โกสุม ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา
- 2.6 นายไพโรจน์ โตเทศ ศึกษานิเทศก์ เขตบางขุนเทียน

3. ผู้เชี่ยวชาญด้านประสบการณ์การบริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน
10 คน ประกอบด้วย

- 3.1 นายโกมินทร์ สังคะนอง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดนิมมานรดี
- 3.2 นายพิชิต เย็นทอง รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบางกะปิ
- 3.3 นายประพจน์ ทองบุ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางเตย
- 3.4 นายทวีป เหมทานนท์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางปะกอก
- 3.5 นายวิจิต นันทวิจารณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม
- 3.6 นางประนอม ทวีภาณุจันทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตร
- 3.7 นางสาวสมณฑา พงษ์มาลา ผู้อำนวยการโรงเรียนมีนบุรี
- 3.8 นางจิระพันธ์ สวัสดิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์
- 3.9 นางสาวประภา กิตตินานนท์ ผู้อำนวยการโรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์
- 3.10 นางสาวพิศ หกสุวรรณ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดดอนเมือง

กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม มีคุณสมบัติคือเป็นหรือเคยเป็นข้าราชการสังกัดกรุงเทพมหานครตั้งแต่ระดับ 7 ขึ้นไป มีอายุ 45 ปีขึ้นไป มีคุณวุฒิปริญญาตรีขึ้นไปและมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 10 ปีขึ้นไป จำนวน 8 คน ประกอบด้วย

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 2 คน ประกอบด้วย

1.1 นายสุคนธ์ดา กิตติคุณไพโรจน์ อดีตผู้อำนวยการเขตราชเทวี

1.2 นายนิวัฒน์ ไชยมิ่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตราชบุรีบูรณะ

2. ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการและมีส่วนสนับสนุนการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจำนวน 2 คน ประกอบด้วย

2.1 นายณพรัตน์ นพคุณ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา

2.2 นางสาวพัชนี สิทธิพลากุล หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการเรียนการสอน กองวิชาการสำนักงานการศึกษา

3. ผู้เชี่ยวชาญด้านประสบการณ์การบริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 4 คน ประกอบด้วย

3.1 นายทวีป เหมทานนท์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางปะกอก

3.2 นางสาวประทุม เข้มวิลาส ผู้อำนวยการโรงเรียนประชาภิเษม์

3.3 นางสุคนธ์ สากลวรีย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดทุ่งครุ

3.4 นางยุวรี ชมทรัพย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนรัตนจินะอุทิศ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม 3 ฉบับ ประกอบด้วย

แบบสอบถามฉบับที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยยึดเกณฑ์ประเมินภาวะผู้นำทางการศึกษาของ National Policy Board for Educational Administration (Sergiovanni, Kelleher, McCarthy, & Wirt, 2004, pp. 101-108) มาเป็นแนวคำถาม แล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน

แบบสอบถามฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับคือ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อยและระดับน้อยที่สุด แบบสอบถามฉบับนี้สร้างขึ้นจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยแบบสอบถามฉบับที่ 1 แล้วนำมาหาค่าร้อยละจาก

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกันตั้งแต่ร้อยละ 10 ขึ้นไป ได้ข้อคำถามจำนวน 86 ข้อ นำไปใช้สอบถามผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คนกลุ่มเดิมเป็นรอบที่ 2 แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) จากนั้นแสดงค่ามัธยฐานที่มีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.50 ลงมาและค่าคำตอบเดิมของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในรอบที่ผ่านมา เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่

แบบสอบถามฉบับที่ 3 นำข้อความที่ได้จากแบบสอบถามฉบับที่ 2 ที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.50 ลงมา มาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับที่ 3 โดยมีการเพิ่มข้อเสนอแนะในแต่ละด้าน นำไปให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน ช่วยกันวิเคราะห์เพื่อหาข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

2. สร้างแบบสอบถามฉบับที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์โดยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

2.1 ดร.สมุทรา ชำนาญ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2.2 ดร.นวลผจง อุดรพิมพ์ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2.3 นายอุดมศักดิ์ นาคี หัวหน้าฝ่ายทดสอบและประเมินผล กองวิชาการ สำนักงานการศึกษา

3. นำแบบสัมภาษณ์ไปปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปใช้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน

4. สร้างแบบสอบถามฉบับที่ 2 โดยนำกรอบแนวคิดที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คนตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

4.1 ดร.สมุทรา ชำนาญ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

4.2 ดร.นวลผจง อุดรพิมพ์ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

4.3 นายอุดมศักดิ์ นาดี หัวหน้าฝ่ายทดสอบและประเมินผล กองวิชาการ
สำนักการศึกษา

5. นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข แล้วส่งแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน
21 คน กลุ่มเดิมตอบแบบสอบถาม

6. นำผลที่ได้จากแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญมาหาค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์
จากนั้นแสดงค่าลงในแบบสอบถาม พร้อมทั้งความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ผ่านมา

7. ส่งแบบสอบถามกลับไปยังผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 คนกลุ่มเดิมตอบแบบสอบถาม
เพื่อยืนยันคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนคำตอบใหม่ กรณีที่ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแตกต่างจากกลุ่ม
ขอให้แสดงความคิดเห็นประกอบ

8. นำผลที่ได้จากแบบสอบถามมาสรุปเป็นรูปแบบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของ
ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

9. สร้างแบบสอบถามเพื่อการสนทนากลุ่ม นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปให้
ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง
ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

9.1 ดร.สมุทรา ขำนาญ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

9.2 ดร.นวลผจง อุดรพิมพ์ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

9.3 นายอุดมศักดิ์ นาดี หัวหน้าฝ่ายทดสอบและประเมินผล กองวิชาการ
สำนักการศึกษา

10. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแล้วนำไปใช้สนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีการดำเนินการดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความร่วมมือจาก
ผู้เชี่ยวชาญในการเก็บข้อมูล

2. เดินทางไปหาผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คนเพื่อขอสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถามฉบับที่ 1 โดยผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นจำนวน 86 ข้อ ส่งแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 คนกลุ่มเดิมทำโดยผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองบางส่วน บางส่วนให้ผู้เชี่ยวชาญส่งคืนมาทางไปรษณีย์

4. แสดงค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ พร้อมทั้งความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในรอบที่ผ่านมา จัดส่งไปให้ทำ โดยผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองบางส่วน บางส่วนให้กลุ่มตัวอย่างส่งคืนมาทางไปรษณีย์

5. นำค่าความคิดเห็นมาสรุปเป็นรูปแบบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ครั้งที่ 1 แล้วสร้างแบบสอบถามฉบับที่ 3 ระยะเวลาที่ใช้ในการทำเดลฟายใช้เวลาประมาณ 4 เดือนคือ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2547 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2548

6. จัดสนทนากลุ่มโดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 คน มาร่วมอภิปรายด้วยแบบสอบถามฉบับที่ 3 ในวันอังคารที่ 29 มีนาคม 2548 เวลา 16.30-17.50 น. ณ ห้องผู้อำนวยการโรงเรียนรัตนจินะอุทิศ สำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการอภิปราย เพื่อหาข้อเสนอแนะและเสริมรูปแบบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

7. สรุปข้อคิดเห็นจากการจัดสนทนากลุ่มเพื่อนำมาสร้างเป็นรูปแบบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ครั้งที่ 2 จากนั้นจึงเขียนเป็นรายงานเพื่อนำเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามโดยใช้เทคนิคเดลฟาย มีการดำเนินการดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามฉบับที่ 1 ใช้วิธีคำนวณหาค่าร้อยละ โดยคัดเลือกข้อที่มีผู้ตอบสอดคล้องกันตั้งแต่ร้อยละ 10 ขึ้นไป นำมาสร้างแบบสอบถามฉบับที่ 2
2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามฉบับที่ 2 ในรอบที่ 2 และ 3 ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile) โดยพิจารณาคัดเลือกข้อความที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.50 ลงมา นำไปกำหนดเป็นรูปแบบที่เหมาะสม

3. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดสนทนากลุ่ม โดยจัดลำดับข้อมูลตามข้อสรุปที่ได้จากการสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้เป็นรูปแบบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University